

Ti år efter Turèll

BØGER: I dag er det ti år siden, Dan Turèll døde. Tre bøger tegner tilsammen et nuanceret billede af digteren, myten og mennesket.

*****✧

AF JØRGEN JOHANSEN

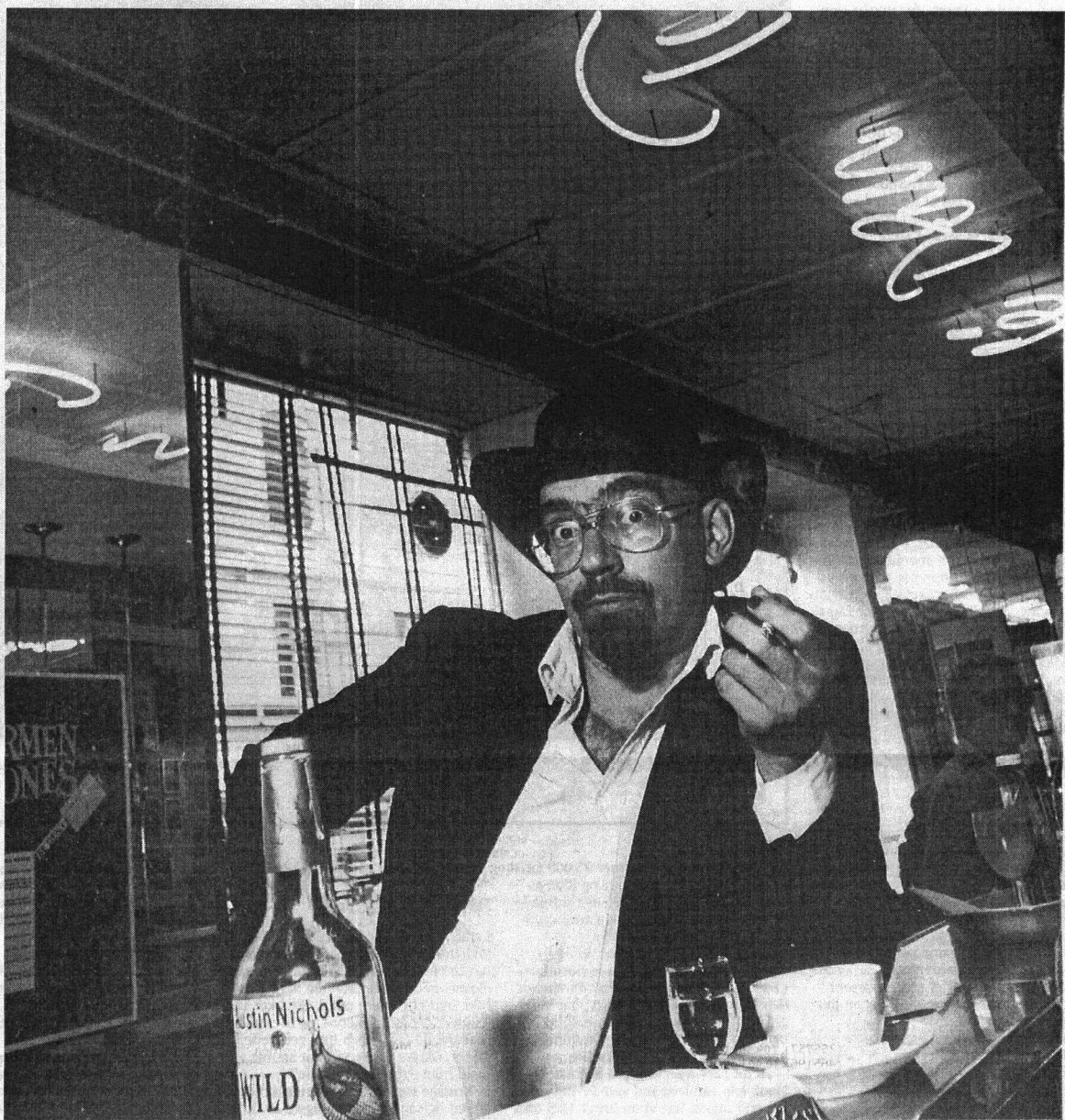
Det er Dan Turèll-dag i dag. Tre meget forskellige bøger markerer tiåret for digteren, mediemennesket og myten Dan Turèlls død, og de tre bøger tegner tilsammen et fantastisk inciterende dobbeltportræt af en landskendt figur og et både generøst og blufærdigt menneske.

Dan Turèll blev kun 47 år gammel men efterlod sig omkring 90 bøger i stort set alle genrer fra den eksperimenterende poesi over provokerende journalistik og slendrende essayistik til den folkelige kriminalroman. I den ene af dagens bøger møder vi den utroligt produktive digter i den første eksperimenterende fase af forfatterskabet frem til gennembrudsbogen »Karma Cowboy«, i den anden præsenteres med genrebetegnelsen »rariteter« en række tekster – ikke tidligere bogførte – fra en multimedia-arbejders vej fra undergrund til overgrund, og endelig i den tredje bliver Onkel Danny fortalt af nogle af dem, der har stået ham nærmest, familie-medlemmer, forfatterkolleger og arbejdsfæller.

»Jeg vil være kendt«

Ikke mindst i krydsfeltene mellem de tre bøger skabes nye vinkler og spændende belysninger. Under læsningen af Dan Turèlls »Udvalgte digte I, 1969-1974«, redigeret af Peter Laugesen, er det fascinerende at klippe fra digterens tidligste »musikalske impulser« til Laugesens fortælling i interviewbogen om, hvordan det var midt i 1960'erne at bo dør om dør med Turèll i Bagsværd og diskutere amerikansk beatlitteratur og specielt lytte til jazzmusikere som Ornette Coleman og andre, der dyrkede den spontant improviserede form.

På samme måde giver det perspektiv at sammenholde selvenerne fra »Karma Cowboy«, dette dybt personlige mik af zen-buddhisme, amerikansk mytologi og dansk folkelighed, med venen Peder Bundgaard's beretning om Dan Turèlls beslutning om at gøre »Karma Cowboy« til en populær bog: »Nu prøver jeg at skrive noget, der er folkeligt, for jeg vil være kendt. Hvis det ikke virker denne gang, så går jeg fandme hen og skriver kriminalroma-

Dan Turèll på den københavnske cafe, som han lagde navn til. Han var fænomenet Onkel Danny og mennesket Dan Turèll. Han var med Chili Turèlls ord
Foto: Marianne Grøndahl

ner!«. »Karma Cowboy« blev gennembrudsbogen og noget af en bestseller, og nogle år senere begyndte Dan Turèll så alligevel at skrive kriminalromaner.

I »En nat ved højtaleren med sprogets mikrofon«, raritetssamlingen, der ligesom interviewbogen er redigeret af Lars Movin og Steen Møller Rasmussen, står blandt mange andre kuriøse ting en artikel fra Nordafrika, som Dan Turèll sammen med Kristen Bjørnkjær skrev til Hovedbladet i 1971. Teksten handler om De Sorte Pantere og den kreds omkring Eldridge Cleaver, der var flygtet til Nordafrika, og i »Onkel Danny fortalt« giver Bjørnkjær både baggrunden for den absolut

revolutionære artikel og beretningen om en rejse, hvor meget gik skævt. Billedet af Dan Turèll i den nordafrikanske varme iført den karakteristiske pelsfrakke hører til dem, der bliver stående.

Grænseløs

Styrken ved interviewbogen »Onkel Danny fortalt« er, at det så smukt og veldisponeret lykkes at komme i hvert fald det meste af vejen rundt om fænomenet Onkel Danny og mennesket Dan Turèll. Mens Inge Turèll i bogens første interview husker eksemplerne på sønnens tidlige sprogbevidsthed, så lancerer hustruen Chili Turèll til sidst i bogen meget rammende ordet »grænseløs« i sin karakter-

istik. Jakob Ludvigsen og Jan Kaspersen fortæller om bofællesskabet i den tidligere husholdningsskole på Forhåbningsskolen, og mikromakro-filosofi, hippiedage, stofkultur, turne-livet med Sølvstjerne og først og fremmest om Turèlls veludviklede sans for stil og præsentation og selviscenesættelse, mens Per Højholt beretter om arbejdsdisciplinen og den rasende flid, som Dan Turèll opviste under opholdene i Hørbylund, og Asger Schnack kommenterer de forskellige faser i det litterære forløb.

Der er god grund til at minde Dan Turèll som en ener i dansk litteratur, og i grunden burde han også være på vej

ind i managementbøgerne som et lærestykke i effektiv branding. Et meget håndgribeligt udtryk for mytens usvækkede tiltræknings- og fascinationskraft er auktionen i december, hvor 124 af Dan Turèlls private genstande kommer under hammeren. I dagens tre bøger får et både nuanceret og mangefacetteret billede liv. Vi møder den eksperimenterende digter, den maniske skrivekugle, den folkelige kriminalforfatter, den rablende ordekvilibristiske gøgler, den eminente selviscenesætter Onkel Danny og det blufærdige menneske Dan Turèll. Overskuddet og energien er kolossal, og det er svært ikke at tænke på, hvad det videre kunne være

blevet til.

Dan Turèll: »Udvalgte digte I 1969-1974«. Udvalgt og med forord af Peter Laugesen. 417 sider, 299 kr. Borgen.

Dan Turèll: »En nat ved højtaleren med sprogets mikrofon«. Rariteter, 1964-79. Redigeret af Lars Movin og Steen Møller Rasmussen. 176 sider, 200 kr. Bepop.

Lars Movin og Steen Møller Rasmussen: »Onkel Danny fortalt«. Interviews. 184 sider, 200 kr. Bepop.

kultur@berlingske.dk